

Найнижча точка на території НПП «Верховинський» – 1000 м н.р.м.

Вивчення пралісових угруповань, їх структури та динаміки є зразком для ведення природного лісівництва та має важливе наукове значення. Детальне вивчення природних лісів у наш час особливої актуальності додають сучасні лісогосподарські заходи, «парниковий ефект» та глобальна зміна клімату.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шпарик Ю.С., Парпан Т.В., Слободян П.Я., Савчин Т.І., Буній В.Я. Всихання ялиників на північно-східному мегасхилі Українських Карпат / Ю.С. Шпарик, Т.В. Парпан, П.Я. Слободян, Т.І. Савчин, В.Я. Буній // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nltu.edu.ua/nv/Archive/2013/23_5/141_Szp.pdf.

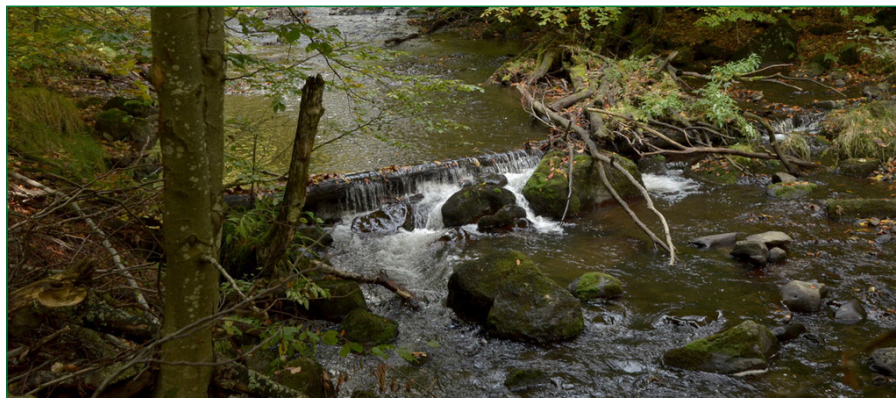
2. Голубець М.А. Сучасні проблеми лісознавства, лісівництва та лісового господарства / М.А. Голубець // Наукові праці ЛАНУ. – Львів: НУ «Львівська Політехніка», 2003 – Вип. 2. – С.20-26.

3. Дебринюк Ю.М. Всихання смеркових лісів: причини та наслідки / Ю.М. Дебринюк // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.16. – С.32-38.

4. Літопис природи. Том VII / Національний природний парк «Верховинський» // Верхній Ясенів – 2019 – С. 565-573.

5. Методика визначення належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0707-18#Text>

6. Природа Західного Полісся та прилеглих територій : зб. наук. пр. / за заг. ред. Ф. В. Зузука. Т. II. – Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2017. – № 14. – С. 37-42.

*Іван ШИШКАНИНЕЦЬ,
кандидат
сільсько-господарських наук,
заступник директора
з наукової роботи,
Василь ФЕННИЧ,
т.в.о. директора
НПП «Зачарований край»,
с. Ільниця
Закарпатської області*

Національний природний парк «Зачарований край» (далі НПП) створений на території Хустського (Іршавський – до прийняття Постанови ВРУ № 807-IX «Про утворення та ліквідацію районів») району Закарпатської області на площі 6101 га (5649 га земель у постійному користуванні та 452 га – без вилучення), відповідно до Указу Президента України № 343/2009 від 21. 05. 2009 року.

Однак згідно з Програмою перспективного розвитку природно-заповідної справи та екологічної мережі в Закарпатській області на 2006-2020 роки було заплановано створити НПП «Зачарований край» на площі 12,5 тис. га. З метою виконання відповідної Програми та в контексті оптимізації лісогосподарських підприємств Іршавського району, Іршавською РДА запропоновано (лист голові Закарпатської ОДА № 02-20/1004 від 25.05. 2011 р.) приєднати до НПП ряд об'єктів ПЗФ (заказник загальнодержавного значення «Річанський» – 2408,0 га, іхтіологічний заказник місцевого значення «Ріка» – 394,0 га), та інші цінні території, у результаті чого площа НПП повинна збільшитися до 12903,0 га. При цьому Іршавською районною радою прийнято рішення (№ 140 від 22. 11. 2011 р.) передати в користування НПП діючі на території району природно-заповідні терито-

рії, унікальні ландшафти, що мають природоохоронну цінність (збільшити територію НПП до 13,1 тис. га) та підготувати відповідне наукове обґрунтування.

Незважаючи на вищевикладене, у 2014 р. Іршавською районною радою (рішення № 463 від 12. 06. 2014 р.) затверджено «Програму розвитку природно-заповідної справи в Іршавському районі на 2014-2020 рр.», в якій для зміни меж НПП запропоновано території, які не є об'єктами ПЗФ. При цьому площа території для зміни меж НПП становить 1502, 5 га.

Однак вже у 2014 р. НПП підготовлено звіт про науково-дослідну роботу «Зміни меж (розширення) території національного природного парку «Зачарований край», де площа території, яку запропоновано для заповідання, становить 13428,1 га (наукове обґрунтування, 2014). Варто відзначити, що відповідна територія є особливо цінною з природоохоронної точки зору: площа заповідної зони становить 41,2 %, регульованої рекреації – 32,4 %, стаціонарної рекреації – 0,1 га та господарської – 26,3 %.

Відповідне наукове обґрунтування разом з клопотанням, експертним висновком та картосхемою направлено в Міністерство екології та природних ресурсів України. Мінприроди розглянуло та схвалило відповідне клопотання (лист Мінприроди № 5/1-9/2681-15 від 19.03.2015 р.) і направило в Закарпатську ОДА, для подальшої роботи. При Закарпатській ОДА створено робочу групу (розпорядження голови Закарпатської ОДА № 161 від 26.05.2015 р. та № 119 (у зв'язку зі зміною голови ОДА) від 23.03.2016 р.) з опрацювання питань про зміну меж (розширення) території Національного природного парку «Зачарований край». Засідання робочих груп відбулося відповідно у 2015

ДОВГОТРИВАЛА «ПРОЦЕДУРА»

СТАН СПРАВ ЗІ ЗМІНОЮ МЕЖ (РОЗШИРЕННЯМ) НПП «ЗАЧАРОВАНИЙ КРАЙ»

та 2016 рр. Крім того проведено ряд зустрічей, на різному рівні, з метою обговорення названого питання з усіма зацікавленими сторонами. За підсумками зустрічей та обговорень ДП «Довжанське ЛМГ» погодило надати у постійне користування НПП «Зачарований край» 4350,4 га земель (лист директора ДП «Довжанське ЛМГ» № 2 від 16.01.2017 р..

Варто відзначити, що державним лісогосподарським підприємством погоджено на приєднання лише 4350,4 га, незважаючи на те, що у науковому обґрунтуванні площа 13428,1 га. Зокрема не погоджені на приєднання такі цінні об'єкти, як: заказник загальнодержавного значення «Річанський» – 2408,0 га, іхтіологічний заказник місцевого значення «Ріка» – 394,0 га, та інші цінні території, зокрема праліси (відповідні території є пріоритетними в питаннях розширення території НПП). Таким чином, території, які погоджено на приєднання, в межах Полонинського хребта, є розділеними та незначними, що суперечить основній вимозі організації території НПП – цілісності природної екосистеми. Незважаючи на це, пакет документів Закарпатської ОДА направлено на розгляд Кабінету Міністрів України

27 вересня 2017 р. Урядом розглянуто та схвалено проект Указу Президента щодо розширення меж НПП «Зачарований край». А 11 квітня 2019 р. Президент України підписав Указ № 134/ 2019 «Про зміну меж території національного природного парку «Зачарований край». 8 травня 2019 р. на засіданні Кабінету Міністрів схвалено План організації виконання відповідного Указу Президента України, зокрема: внести зміни до Положення про Національний природний парк «Зачарований край» (до 16 жовтня 2019 р.), вирішити питання щодо надання НПП у постійне користування

4350,4 га відповідних земель (до 21 грудня 2020 р.), внесення змін до Проекту організації території НПП (до 21 грудня 2020 р.), передбачити на 2020 р. та наступні роки кошти, необхідні для функціонування НПП.

Щодо виконання відповідного Плану: внесені відповідні змін до Положення про Національний природний парк «Зачарований край» (Наказ Мінприроди № 298 від 13.08. 2019 р).

Що стосується надання НПП земель у постійне користування, то ситуація наступна: нотаріальну згоду на припинення прав постійного користування та вилучення земельних ділянок від ДП «Довжанське ЛМГ» отримано лише 31 березня 2021 р (надає керівник відповідного підприємства). На підставі нотаріальної згоди, видано розпорядження Закарпатської ОДА (№ 698 від 09. 07. 2021 р.) «Про надання дозволу на розроблення Проекту землеустрою щодо відведення земельних ділянок у постійне користування». Після розроблено Проект землеустрою «Щодо відведення земельних ділянок державної власності лісогосподарського призначення з подальшим вилученням та передачею їх у постійне користування із зміною цільового призначення» (грудень 2021 р.). На підставі Проекту землеустрою підготовлено клопотання до Закарпатської ОДА (лист № 301 від 28. 12. 2021 р., з відповідним пакетом документів) для погодження зміни цільового призначення земель Кабінетом Міністрів України.

Лист від Закарпатської ОДА про забезпечення реєстрації землекористувачем права постійного користування земельними ділянками лісогосподарського призначення державної власності (на які розроблений Проект землеустрою) у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно отримано 04. 08. 2022 р., № 10336/06-21-4.

Таким чином, є надія, що до кінця поточного року відбудеться зміна цільового призначення земель та фактична передача земель НПП

Що стосується виділення коштів на функціонування НПП (з врахуванням території розширення) – їх почали виділяти з 2021 р. Зокрема, у зв'язку з тим, що у минулому році територія не була передана, склався залишок по заробітній платі, який повернутий в Державний бюджет України. Крім того, у 2021 р. проведені польові роботи з базового лісовпорядкування, на загальну територію. У 2022 р. передбачено кошти на проведення камеральних робіт з базового лісовпорядкування однак у зв'язку з введенням воєнного стану значну частину коштів (70 %) повернуто в Держбюджет (коштів, що залишилися, вистачить на виконання камеральних робіт на території одного лісництва). У цьому році подано бюджетний запит на розроблення Проекту організації території...

Отже, можна констатувати, що зміна меж НПП – це довготривалий процес, який у значній мірі залежить від кон'юнктури та суб'єктивних чинників. У НПП «Зачарований край» він розпочався у 2014 р. (підготовкою наукового обґрунтування), а сьогодні – ще не завершився...

Визначальною точкою у цьому процесі, безперечно, є Указ Президента України. Однак, що стосується виконання Указу, то все не так просто: нотаріальну згоду на припинення прав постійного користування та вилучення земельних ділянок від ДП «Довжанське ЛМГ» отримано лише через 2 роки після підписання відповідного Указу. А далі – все «за процедурою», а вона, як виявляється, довготривала..., а тут ще і зла кон'юнктура (агресія російської федерації)...